

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/132/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8114221799
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8114221799.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu: Orange Slovensko, a.s., Bratislava, Metodova 8, zastúpeného Bobák, Bollová a spol., s.r.o.. advokátska kancelária, Bratislava, Dr. VI. Clementisa 10, proti žalovanej: W. W., nar. XX.X.XXXX, bytom W. XXX, za vedľajšej účasti: Združenie - Pomoc a ochrana spotrebiteľa „POS“, Prešov, Nám. Legionárov 5, zastúpeného JUDr. Jaroslavou Oravcovou, advokátkou vo Vranove n/T, Dobrianskeho 1651, o zaplatenie 365,66 Eur s príslušenstvom, o odvolaní vedľajšieho účastníka proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 10C 301/2014-45 zo dňa 18.2.2015 jednohlasne takto

rozhodol:

Z r u š u j e sa rozsudok vo výroku o trovách konania vedľajšieho účastníka a v rozsahu zrušenia sa vec v r a c i a prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi 135,66 Eur s 8,5% úrokom z omeškania zo sumy 135,66 Eur za obdobie od 28.6.2013 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

O trovách konania rozhodol tak, že náhradu trov konania účastníkom ani vedľajšiemu účastníkovi nepriznal v zmysle ustanovenia § 142 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

Proti rozsudku v časti výroku o trovách konania podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie vedľajší účastník namietajúc nesprávne právne posúdenie a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil a priznal vedľajšiemu účastníkovi právo na náhradu trov konania.

Odvolací súd preskúmal rozsudok v rozsahu suspenzívneho (odkladného) účinku odvolania vo výroku o trovách konania vedľajšieho účastníka (§ 206 ods. 3 O.s.p.) spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 O.s.p. a zistil, že odvolanie je dôvodné.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 137 O.s.p. trovy konania sú najmä hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov, včítane súdneho poplatku, ušlý zárobok účastníkov a ich zákonných zástupcov, trovy dôkazov, odmena notára za vykonávané úkony súdneho komisára a jeho hotové výdavky, náhrada výdavkov právnickej osoby,

ktorá je oprávnená zastupovať v konaní podľa osobitného predpisu, odmena správcu dedičstva a jeho hotové výdavky, tlmočné a odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát.

Podľa § 93 ods. 2 O.s.p. ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Podľa § 93 ods. 4 O.s.p. v konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností.

V prípade, ak súd prejednáva v spoločnom konaní viacero právnych vecí, považuje sa na účely rozhodnutia o náhrade trov konania každá z týchto vecí za samostatnú. V takom prípade treba samostatne posúdiť mieru úspechu a neúspechu účastníkov (§ 142 ods. 1 a ods. 2 O.s.p.), ďalej zvážiť, či neúspech nebol len v nepatrnej časti alebo či rozhodnutie o výške plnenia nezáviselo od znaleckého posudku alebo úvahy súdu (§ 142 ods. 3 O.s.p.), a to samostatne vo vzťahu ku každej z týchto vecí.

Uvedené konania o čiastkových nárokoch majú totiž spoločné iba to, že sa o nich rozhoduje v jednom konaní (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo 11/2011 zo dňa 11.10.2012, tiež Ján Mazák, Ľudovít Šoltýs: Trovy konania v civilnom procese, Mimoriadne vydanie Bulletinu slovenskej advokácie, str. 54, 55, 1997, cit. „Nie je možné považovať za čiastočný úspech, ak žaloba, v ktorej sa uplatnili viaceré nároky, bola čiastočne úspešná a čiastočne sa zamietla tak, že úspech i neúspech sa týkali samostatných nárokov (samostatných právnych dôvodov žaloby). V takom prípade sa plný úspech alebo čiastočný úspech vo veci skúma so zreteľom na každý nárok, ktorý by ináč mohol byť samostatne uplatnený. Taký prístup by mal nájsť aj vyjadrenie vo výroku o náhrade trov konania.“

Vedľajší účastník vstúpil do konania podľa § 93 ods. 2 O. s. p. s tým, že podľa § 93 ods. 4 O. s. p. má rovnaké práva a povinnosti ako účastník, pričom koná iba sám za seba. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že vedľajší účastník namietal iba náhradu škody ako modifikovanú zmluvnú pokutu právoplatne judikovanú ako neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve poukazujúcu na ust. § 53a OZ (čl. 35-36).

Procesná aktivita vedľajšieho účastníka súvisí s ochranou spotrebiteľa, ktorej sa priznáva význam pri zvyšovaní kvality života spotrebiteľov (porov. rozsudok súdneho dvora Mostaza ClaroC-168/05, bod 37, cit.: Okrem toho, smernica, ktorá smeruje k posilneniu ochrany spotrebiteľa, predstavuje podľa článku 3 ods. 1 písm. t) ES opatrenie nevyhnutné na splnenie poslania zvereného Spoločenstvu, najmä, na zvýšenie životnej úrovne a kvality života v celom Spoločenstve (pozri analogicky v súvislosti s článkom 81 ES rozsudok Eco Swiss, už citovaný, bod 36).

Takýmto prostriedkom ochrany môže byť aj inštitút náhrady trov konania, v rámci ktorého nemožno poprieť aj jeho sankčnú povahu (pre porovnanie uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 9. 2011 sp. zn. 7MCdo 4/2010, cit. „Vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada nákladov konania...., tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.6.2011 sp. zn. II. ÚS 281/2011). Ide síce o problém zavinenia konania, ale niet dôvodu popierať tento sankčný aspekt aj pri viac-menej svojoľnom podávaní návrhov na priznanie nedovoleného plnenia.

Dôležitá je pri trovách konania aj ich náhradová funkcia (porov. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17.12.2004, sp. zn. II. ÚS 31/04, cit. „Pri tomto výklade treba venovať pozornosť zmyslu a účelu inštitútu náhrady trov konania. Výklad náhrady trov konania nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatočného protokolu).

Vedľajší účastník vstúpil do konania a podľa jeho podania sa sústredil na zbavenie spotrebiteľa účinkov neprijateľnej a zakázanej neprijateľnej zmluvnej podmienky. Odvolací súd by sa stotožnil so žalobcom, ak by vedľajší účastník bránil spotrebiteľa aj pred plnením povinnosti zaplatiť cenu za prijatú službu. O takýto prípad sa ale v predmetnej veci nejedná.

Zákonodarca v § 137 O.s.p. explicitne u právnických osôb zaoberajúcich sa kolektívnou ochranou práv zvýraznil v rámci indikatívneho výpočtu trov konania aj výdavky takejto osoby. Z dôvodovej správy „Navrhovaná právna úprava bude dopadať aj na ďalšie právnické osoby, ktoré sú v súlade s právnymi aktmi Európskej únie aktívne legitimované na kolektívnu ochranu zákonom chránených záujmov, napr. vo sfére ochrany pred diskrimináciou, alebo vo sfére kolektívnej ochrany práv spotrebiteľa. V týchto prípadoch budú osobitnými predpismi napr. zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní. Navrhovaná právna úprava bude predstavovať aj výrazný príspevok ku kolektívnej ochrane práv osôb“.

Ani judikatúra Súdneho dvora Európskej únie nevidí žiadny dôvod na poskytnutie právnej ochrany aj právnickej osobe. „Zásada účinnej súdnej ochrany, ako je stanovená v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, sa má vykladať v tom zmysle, že nie je vylúčené, aby sa jej dovoľovali právnické osoby, a pomoc poskytnutá na základe tejto zásady môže zahŕňať najmä oslobodenie od platenia trov konania alebo zastupovanie advokátom“ (porov. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-279/09). Niet dôvodu na výnimku ani v prípade vedľajšieho účastníka a jeho práve na náhradu trov konania.

Občiansky súdny poriadok v ust. § 24 a nasl. umožňuje každému účastníkovi dať sa zastúpiť v konaní zástupcom, ktorého si zvolí. Takýmto zástupcom môže byť i advokát. Občiansky súdny poriadok vo svojich ustanoveniach pritom nevylučuje, aby sa vedľajší účastník nemohol dať zastúpiť zástupcom a aby mu nemala byť priznaná náhrada trov vzniknutých v súvislosti s právnym zastupovaním. U právnických osôb zameraných na kolektívnu ochranu práv môže ísť o rôzne záujmové zameranie a dokonca špecializáciu (napr. bytové spotrebiteľské veci, finančný trh a iné). Služba advokáta je pochopiteľná a logická, pretože úspech v súdnom konaní je determinovaný nielen tým, kto a aké právo má (hmotnoprávny aspekt), ale aj schopnosťou toto právo uplatniť (procesnoprávny aspekt). Náklady s tým spojené sú v zásade účelné. Vyššie uvedené sa v plnej miere vzťahuje tiež na možnosť vedľajšieho účastníka dať sa zastupovať v konaní advokátom. V množstve súdnych sporov už pomoc združenia pri vstupe do konania môže voči žalobcovi pôsobiť odradzujúco v tom zmysle, že uvedomujúci si neopodstatnenosť uplatňovaného nároku berie svoju žalobu späť.

Vedľajší účastníci ako osoba konajúca sama za seba bola z procesného hľadiska plne úspešná, a preto im náhrada trov konania prináleží zo základu, ktorý korešponduje uplatnenej náhrade škody. Nesprávny je názor prvostupňového súdu, že rozhodnutie malo byť založené na posúdení pomerného úspechu žalovanej (§ 142 ods. 2 O.s.p.), ktorý mal byť následne premietnutý aj do pomerného úspechu vedľajšieho účastníka.

Procesný kódex explicitne neupravuje vzťahy ohľadne (ne)možnosti vedľajšieho intervienta nezúčastniť sa konania čo do tej časti pohľadávky, ktorej neodporuje.

Za takéhoto stavu je striktné uplatňovanie § 142 ods. 2 O.s.p. zohľadňujúce formalisticky predmet konania v celom rozsahu na účely trov združenia celkom zjavne nespravodlivé. Vôbec by sa nezohľadnili úspešné úkony združenia, dokonca by mohli vzniknúť až absurdné situácie, kedy by združenie vstúpilo do konania s cieľom podporiť neinformovaného spotrebiteľa v spore pri ochrane v drobnej časti a napriek úspešnému presadeniu spotrebiteľského práva by združenie malo platiť trovy, keďže úspech bol v pomere k neúspechu spotrebiteľa len nepatrný (1% - 99%). Podľa čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa združenie má podporiť a z uvedenej zásady treba vychádzať aj v predmetnej veci.

Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva. O omyl v aplikácii práva ide spravidla vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa je založené na posúdení pomerného úspechu odporkyne (§ 142 ods. 2 O.s.p.), ktorý je následne premietnutý aj do pomerného úspechu vedľajšieho účastníka, ktorý podľa názoru prvostupňového súdu vstúpil do celého konania.

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že vedľajší účastník vstúpil do konania a vo vyjadrení zo dňa 19.11.2013 uviedol, že nárok žalobcu pozostáva z dvoch čiastkových nárokov s tým, že namieta len uplatnenú náhradu škody vo výške 230 Eur.

K uvedenému mal preto prvostupňový súd pristúpiť tak, že uplatnené nároky sú samostatne žalovateľnými nárokmi (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo 11/2011 zo dňa 11.10.2012). Odvolacie námietky vedľajšieho účastníka sú preto opodstatnené.

Odvolací súd poukazuje na to, že vedľajšia intervencia vo svetle § 93 ods. 2 O.s.p. je ďalším z nástrojom ochrany spotrebiteľa, ktorý síce explicitne odporúčaný v smernici Rady 93/13/EHS nie je, ale nič nebránilo členským štátom nad rámec smernice upraviť mechanizmy, ktoré zväžia ako efektívne. Takáto možnosť vyplýva z čl. 8 citovanej smernice.

Podľa čl. 8 smernice Rady 93/13/EHS „členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

Rovnako Európska komisia vo svojich pripomienkach v bode 21 v prejudiciálnom konaní vedenom pod C-470/12, POHOTOVOSTĚ/A. uvádza cit. „Smernica 93/13/EHS sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby vnútroštátny súd pripustil vstup združenia na ochranu spotrebiteľov ako vedľajšieho účastníka v exekučnom súdnom konaní.“

Vedľajšiu intervenciu vníma Európska komisia ako jeden z prostriedkov na ochranu práv spotrebiteľov a niet dôvodu ho vylučovať z prostriedkov ochrany zameraných na dosiahnutie cieľov podľa smernice Rady 93/13 EHS vrátane čl. 7 ods. 1.

Ako ukazuje predmetná vec, k vedľajšej intervencii a k dosiahnutiu toho, aby súd pristúpil k ex offo súdnej kontrole aj v materiálnom zmysle výkonu spravodlivosti, postačilo poznať zo strany združenia spisovú značku a podať návrh z pozície vedľajšieho účastníka. Inštitút zastúpenia vedľajšiu intervenciu len ťažko nahradí, pretože plnomocenstvo je z hľadiska jeho získania značne problematické ak nie takmer nemožné (napr. prípady osôb na neznámom mieste). Vedľajšia intervencia vo svetle ustanovenia § 93 ods. 2 O.s.p. je efektívnym prostriedkom ochrany spotrebiteľa a môže predísť aj náhradám škody proti štátu pre porušenie unijného práva.

Za tohto stavu prvostupňový súd nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a zisťovaním výšky trov konania sa nezaoberal. Odvolací súd v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. uznesenie v napadnutom výroku o trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní úlohou súdu prvého stupňa bude rozhodnúť o trovách celého konania rešpektujúc názor odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.).

Poučenie:

Proti uzneseniu nie je prípustné odvolanie.